

REDACTIA
ARAD, STR. AULICH (ADAM).
ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe 1 an fl. 10; pe 1/2
an fl. 5; pe 1/4 de an
fl. 250; pe 1 lună fl. 1.

Număr de Duminecă pe
an fl. 2.—

Pentru România și străinătate:
pe an 40 franci.

Manuscrise nu se înopiază.

ADMINISTRAȚIA
ARAD, STR. AULICH (ADAM).

INSERTIUNILE

200
2 CR.; 2 doamni (200);
3 treia-cară 4 cr. și dincolo
de 30 cr. de fiecare pagină
cațiune.

Atât abonamentele cât și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte.

Scrisori nefrancate nu se
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Anul II.

Număr de Duminecă

Nr. 22.

Politica strigoilor.

În sus strigoii politici umple vederea de tipetele lor pentru schimbarea numelui și sângelui nostru în numele și sângele lor. Să ne schimbe din Români ce Dumnezeu ne-a făcut, în unguri.

Sus e lumea nălucilor. Dar' în jos gem popoarele sub asprimea vremurilor și sub gujba darilor. Stomachul toacă de gol, strigă după pâine.

Dar' nimenea nu-l aude, căci ocăruntirea strigoilor e ocupată în sus cu nălucile maghiarizării, lăsând pe pământ pelagra să mai secere ea pe cei ce cutează să înlănzesc.

Să mergem pe o clipă sus în țeara strigoilor politici la Budapesta, ca să-i vedem ce fac chiar acum când plugarul e înghennuchiat de povărlile neomeștii și luptă cu boala foamei, cu pelagra cea ucigătoare.

Guvernul acum pertractează plățile preoților noștri și a celorlalți confesiuni.

Bisericele n-au cerut aceasta, căci de veacuri își plătesc poporul pe preotul său așa că-i dădea din ce-i da Dumnezeu o pârteică. Soarta preoților alina dela soarta poporului și că aceasta li lega mai strâns laolaltă; era fiecare comună ca și o familie în care preotul era părintele ear' poporeanul fiu, trăind în imprumutate dragoste. Așa putură ei duce și asprimea iobăgiei, sub care preotul era ângerul păzitor al poporului.

Aceasta legătură vrea acum să o frângă strigoii politici, ca preotul să nu mai fie slujitorul lui Dumnezeu și a poporului ei sluga guvernului.

Nu e vorba aici de usurarea poporului, căci plata ce o dă guvernul preotului tot din punga poporului o dă, ei ca nu poporul să dea însuși preotului său, ci prin guvern, căci cine te plătește, acela îți și poruncește.

Se înțelege, că cine împarte, parte și face și așa ai noștri preoți vor căpăta zărul, ear' cei calvini untul.

Așa avem să ajungem cam acolo, ca preoții noștri să hrănească câinii domnilor ca și pe vremile iobăgiei. Cu atâta și mai rău, că acum va fi despărțit de popor.

Acum se petrece dar' în Budapesta umilirea clerului nostru, punerea sub jugul strigoilor.

Preasfințitul Episcop al Aradului în frunte și după dânsul Preasfințitul din Caransebeș și Excelența Sa din Blaj, și-au ridicat glasul lor cel pastoral în Casa Magnaților din Budapesta contra acestei umiliri a clerului românesc și despărțirea părinților de fii. Binecuvântați fie pentru cuvântul ce au ridicat întru apărarea clerului românesc.

Preasfințitul din Arad, Ioan Meșianu a declarat-o bărbătește că clerul român nu poate primi acest jug al umilirii și acest ban al iadului și al pierării, și nu-și poate lăsa de bunăvoie

clerul pradă prigoinei slujbașilor domnești. Proiectul de lege nu-l primește nici decum.

Și trufaș îi răspunde ministrul Wlassics că dânsul nu se lasă înfricat de episcopi.

Auzi povestea mielului și a lupului, în lumina strigoilor politici.

Știm că lupta prelațiilor noștri e numai lupta pentru onoarea steagului caici mulțimea ce se închină stăpânirii va primi proiectul.

Prin aceasta lege s'a zămislit o nouă viață între cler și popor.

Duchul acestei vieți va fi morala polițienească, preotului polițaiul îi va porunci cum să-și păstorească turma și la ce sfinți să-și închine sufletele credincioșilor.

Așa este gândul care a zămislit acest proiect de lege.

Până acum e numai gând cuprins în niște litere moarte.

Dar' câte gândiri diabolice nu s'au mai plasmuit în creerii omeștii și câte legi polițiale nu s'au mai adus pentru sugrumarea sufletului liber din om?

De câte-ori n'au trecut prin fiori de moarte popoarele, la vedenia lucrurilor pe cari hainii i-le aruncă?

Și perit-au popoarele de pe fața pământului?

Și da, și ba.

Cele amortite și slabe și nemer-nice cari au primit jugul morții, da, au perit; ear' cele treze, vînjoase și curagioase, cari s'au ținut pe picioarele lor, nu!

Câtă vreme poporul se va îngrijii ca din ale sale să-și susțină pe preot ear' preotul se va mulțumi cu cât îi poate da poporul, gândul acela ascuns în literele proiectului de lege va rămănea pentru urmașii noștri numai o urmă a timpurilor când strigoii politici ispíteau pe bietul popor, ca să soarbă în trupul lor sângele popoarelor de alt neam.

Însă legea aceasta nu siluește pe nimenea să primească plată dela stat, ea e numai un privilegiu de ispită pentru cei slabi de ingeri. Fi-vor cari se schimbe jugul cel ușor al lui Christos cu jugul mamonului?

De ne vom iubi trupurile noastre mai mult decât sufletele și nu vom da dela el atâta cât se poată trăi ceice de veacuri au grijit de sufletele părinților noștri, de preoții cari și-au dobândit dela popor numele de părinți, atunci de, să-i lasăm în prăpastia politiceii dușmănoase, dar' cu ei ne ducem și noi cu popor cu tot, căci turma fără de păstoriu se risipește.

Vreți să nu mai fii Români și creștini?

De bunăseamă nu!
Aprindeți deci tămăie contra strigoilor și vă arătați preoților.

Uncheașul.

Procesul nostru.

Miercuri seara, la 8 Iunie n. „Tribuna Poporului“ și-a primit și ea botezul înaintea Curții cu jurați din Oradea-Mare, care pentru publicarea articolului „Vremea s'a împlinit“ din 10 Decembrie anul trecut a dat osânda de **trei luni temniță și 50 fl. amendă.**

După cum cetitorii noștri știu deja, apărător în proces a fost dl Dr. Ioan Suciu, avocat în Arad, ear' pedeapsa va avea să o suporte dl Aurel Trif.

„Apărarea a fost strălucită“, — eată ce ni s'a vestit în telegrama dintâiu ce am primit Mercuri seara târziu, îndată după sfârșitul procesului. Noi nici nu ne am îndoit o singură clipă că dl Dr. Suciu va apăra cu bărbăție și înțelepciune. Numai strălucitei sale vorbiri de apărare se și poate mulțumi că pedeapsa nu s'a croit mai mare.

Dăm mai la vale o dare de seamă mai amănunțită despre întreaga desbatere ce s'a petrecut la Oradea-Mare.

Pertractarea a început la orele 9. Eată ce scrie despre această pertractare ziarul „Tiszántul“ din Oradea-Mare:

„Zi grea a avut ieri Curtea cu jurați. A trebuit să aducă osânda într'un mare proces național.

„Întreaga desbatere a făcut impresie ca-și-când la tribunal ar fi voit să provoace o mare discuție națională. În discursul său de apărare lung, apărătorul s'a ocupat îndosebi de partea politică a lucrurilor; cu apărare a mântuit în câteva cuvinte.

Președintele Millye Gyula constată, că acusatul este prezent, deci pertractarea se va ține. Pe lângă președinte ca juri votanți au fost Fassie Pál și Grám Sándor; notar Dr. Thury Endre ear' talmaciu Iustin Atdelean.

Procuror: Dr. Perjéssy Mihály.

Apărător: Dr. Ioan Suciu.

Acusatul Aurel Trif, declară, că este de 32 ani, a absolvat universitatea din Budapesta; declară, că nu va răspunde ungu-rește, ci cere talmăcire oficială.

Curtea cu jurați s'a constituit astfel:

Andriska Károly, Weisz Károly, Karger Sándor, Csobánézy Lajos, id. Rimanoézy Kálmán, Aufriecht Mór, Leitner Lajos. Fleisch-bakker Gyula, ifj. Berger Sámuel. Propper N. János, Stark Gyula, Guttmann József; suplenti: Dr. Sarkadi Lajos și Janky Antal.

Întăia furtună.

După-ce se cetește actul de acuzare, izbucnește o furtună violentă. Apărătorul Dr. I. Suciu, cere să se cetească în limba românească întreg articolul încriminat; procurorul însă este contra, pe motiv, că jurații și așa nu înțeleg ungu-rește! Apărătorul nu cedează însă și d'aici o încâierare teapănă.

Dr. Suciu arată că acusatul nu poate lua răspunderea decât pentru articolul original, ear' nu pentru traducerea proastă ce a făcut în minister. Presintă d-sa o traducere autenticată.

Procurorul. Nu pot primi această tra-

ducere, de oare-ce este absurd ca un for inferior, să rectifice traducerea unui for superior.

Discuția care se inveninase rău, a înăbușit-o președintele, care a declarat, că tribunalul va hotărî mai târziu asupra acestui incident.

Articolul încriminat.

Se cetește pasage din articolul încriminat în românește și apoi traducerea făcută de minister.

Președintele, după ce tribunalul se retrăsese a delibera, declară că nu va permite ceteirea traducerii ce presintă dl apărător; dar' va îngădui ca să se facă critica ori rectificarea traducerii ministeriale.

Dl Dr. I. Suciu începe îndată să arete, că deja traducerea titlului articolului este greșită.

Astfel s'a folosit în ungu-rește cuvântul „bekövetkezett“ (s'a împlinit) în loc de „betelt“ cum trebuie să fie.

Vrând să mai dea și alte pilde, președintele înterupe și zice ca să-și facă critica nu într'o vorbire, ci după ceteirea fiecărui pasagiu.

Așa, se înțelege că se perde efectul ce s'ar fi putut ajunge dacă greșelile s'ar fi arătat toate una după alta

Dl Dr. Suciu urmează a arăta toate greșelile, la fiecare pasagiu, ear' președintele la fiecare observare a apărătorului întreabă care este opinia talmaciuului. Acesta e sil-lit să mărturisească justele observări ale dlui Suciu.

Se naște un sgomot în public, îndreptat contra talmaciuului, care unde-i vorba de matriculanți, uitase să traducă cuvântul „spurecat“ zis la adresa jidovilor, zice:

Onorat tribunal!

Deoarece prin nenumărate pilde V'am dovedit că este de rea traducerea oficială, rog să se constituie o comisie de trei care să facă o traducere exactă, căci nu se poate să se judece un om pentru un articol a cărui traducere li-se dă juraților în chip atât de schimonosit.

Procurorul: Onorată Curte! Impresia mea este că traducerea oficială corespunde traducerii talmaciuului. Nu e deci nici o nevoie să se facă altă traducere. Și apoi traducând trei persoane, desigur că fiecare altfel ar traduce și la urma urmelor nu trebuie să cautăm vorbele ei înțelesul.

Tribunalul se retrage și după-ce revine în sala de ședință, președintele spune, că ceterrea apărătorului se respinge.

Vorbirea procurorului.

La ora 1 ia cuvântul procurorul, a cărui vorbire — ea a tuturor procurorilor maghiari — este plină cu laude la adresa justiției maghiare, spune, că nicăiri nu e liberiate ca și în Ungaria și că România, îndosebi presa, umple lumea cu tot felul de calomnii.

Vorbește despre bunătățile legii de naționalități, care garantează (?) naționalităților toate drepturile așa, că limba română este introdusă și în administrație; deci articolul încriminat a spus minciuni și astfel acusatul trebuie bătut în temniță.

Ungurii au strigat „éljen“-uri puternice.

Vorbirea dlui Dr. Suci.

Apărătorul Dr. Suci ține o remarcabilă vorbire. Rar s'a auzit așa la Curtea cu jurați, și la Oradea-Mare desigur niciodată. Doue oare în continuu a vorbit, ținând legată luarea aminte nu numai a numeroșilor Români cari au asistat (studenți universitari, advocați români din loc, preoți și învățători din loc și din jur), dar și a Ungurilor.

Dl Dr. Suci a zdrobit grămadă toate argumentele sofistice cu cari procurorul a voit să paradeze și să ademenească jurații.

A arătat că nu e vorbă în articol nici de agitațiune împotriva Ungurilor nici de ură, ci se spune numai nemernicia celor cari dețin puterea și vor cu ori-ce preț să facă Unguri din toți câți trăesc în Țeara-Ungurească și Ardeal. E vorba de nedreptățile ce se săvârșesc împotriva noastră, călcându-se cu nerușinare legi cari sunt încă în ființă, e vorba de destrăbălarea slujbașilor stăpânirii. Ear' îndemnul din articol — despre care procurorul zice că li-se face Românilor pentru a lua arma și să atace pe Unguri — dl Suci arată că reu a fost înțeles de procuror: e vorba ca Români să se deștepte și să se unească pentru a pute să infrunte astfel toate loviturile ce li-se dă din partea stăpânirii ungurești. Va să zică se îndeamnă Români la apărare, car' nu la revoluție!

Diplomă Ungurească.

Impresie mare a făcut dl Suci când după-ce a asemănat agitația presei maghiare contra Românilor cu ceea-ce scriem noi, a arătat o diplomă (de batjocură) pe care a primit-o zilele aceste un fruntaș Român din Arad, desigur dela un Ungur, diplomă în care sunt injurăturile cele mai triviale și pe care în loc de sigil (pecetie) este un ștrang.

Eată, a exclamat dl Suci, urmările agitațiunii sëlbatice a presei maghiare!

Replica.

Era la 1 1/2 după amezai când apărătorul și-a terminat vorbirea de apărare.

Din public au răsănat puternice „Să trăiască!” la adresa apărătorului, care în adevăr a și meritat să fie aclamat din partea publicului român. A spulberat toate argumentele procurorului și l'a adus într'o încurcătură, încât bietul de el nu știa ce să răspundă. A trebuit se roage pe presidentul, ca să suspendeze pertractarea, căci — vezi Doamne! — domnii jurați sunt obosiți. Adevărul e însă, că replica nu o avea scrisă gata, ca să o cetiască de pe scrisoare, cum și-a cetit vorbirea de acuză.

Presidentul i-a făcut pe voie, și a suspendat pertractarea pe timp de o oră.

Notițe critice.

Cânteco Bănățene de Enea Hodoș. Nr.ii 11 și 12 din Biblioteca noastră cuprind o drăgălășă colecție de poezii populare din Banat, aranjate de dl Enea Hodoș, directorul acestei biblioteci. În loc de prefață găsim în fruntea colecției un articol literar al d-lui Hodoș, scris ca răspuns profesorului Dr. Weigand, care a publicat în anuarul 3 al Seminarului român din Lipsa studiul „Der banater Dialect.”

Articolul acesta al dlui Hodoș e important din punct de vedere filologic, în linia a doua însă ne face posibil a privi mai de aproape activitatea superficială a filologului Weigand, față de care obștea românească pornește a fi cu tot mai multă neîncredere.

Dl Weigand a făcut mai anii trecuți o primblare prin Banat și pe baza observațiilor fugitive a scris studiul asupra dialectului bănățean, studiu în care afară că spune o mulțime de inexactități, mai face și unele observări nemoderate la adresa dlui Hodoș. Dl Hodoș cunoaște Banatul de ani mulți, sa ocupat timp îndelungat cu poezia popo-

După-ameazi.

La 2 1/2 după-ameazi reîncepându-se pertractarea, dl Perjéssy a putut să replice, earăși de pe hârtie. N'a răsturnat însă nimic din argumentele aduse de apărător, ci numai a insultat de nou, în deosebi pe acusat, despre care zice: „Uitați-Ve Preaestimați domni jurați, osândiți pe individul acesta, care atât de îndrăcit e în ura contra Ungurilor, încât nici nu voește să vorbească ungurește, ba eși nerecunoșător și păcătos, căci a învățat la școala ungurească, în Budapesta și acum, deși știe ungurește, își bate joc de cea mai înaltă școală a statului maghiar chiar prin aceea, că neagă a ști ungurește”...

Cu astfel de argumente a umblat procurorul să stoarcă dela jurați verdictul de osândă pentru acusat.

„Da, maghiarisăm!”

În tocmai cum în vorbirea de acuză dl procuror spuse o boacăna, că adevărat socialismul și socialistii din Ungaria sunt mai de preferit și mai de iertat, decât „agitatorii” naționaliști români, așa și în replică a spus un lucru foarte mare și de foarte mare însemnătate pentru naționalități. A zis adevărat dl Perjéssy cu voce tare și bătându-se pe piept:

„Da, noi maghiarisăm, noi vrem să maghiarisăm”.

Era de față public foarte numeros, a auzit bine aceasta recunoaștere a dlui procuror, că da, ei vreau să maghiariseze și că și maghiarisează

Și totuși, în vorbirea de acuză zicea, că e „gyalazatos hazugság”, minciună infamă aserțiunea din articol, că ei ar voi să ne despoale de limba și naționalitatea noastră!

Duplica.

Dl Dr. I. Suci luând cuvântul, cu adevărat îl face de ris pe procuror, arătând cât de slab a înțeles lucrurile și în ce chip vinovat voiește să le întortocheze.

Români strigând puternic „Trăiască”, presidentul i-a certat și i-a oprit să mai deie semne despre plăcerea ori dis plăcerea lor.

Dr. Sarkadi, unul din jurați, întrebă apoi pe acusat dacă primește de ale sale tot ce a vorbit apărătorul.

Acusatul. De oare-ce între mine și apărător a fost o prealabilă înțelegere, negreșit că aprob tot ce a zis dl Dr. I. Suci.

Osândă.

Se făcuse orele 6 pe când s'a sfârșit această luptă.

Jurații s'au retras să răspundă la următoarele întrebări:

1. Cuprinde articolul în crimat agitație împotriva naționalității?

2. Este Aurel Trif autor al articolului în crimat?

3. Este Aurel Trif vinovat de crima de agitare ce se pedepsește de §-ul 2 al art. 172 din codicile penale?

Jurații au răspuns cu da la toate întrebările puse.

Pe acest temeiu presidentul după-ce s'a sfătuit cu ceilalți doi juri, a adus osândă: trei luni temniță de stat și 50 de floreni amendă.

Apărătorul a înștiințat îndată, că va face recurs.

Români cari au fost de față au făcut călduroase ovațiuni atât apărătorului cât și acusatului.

*

Rectificare. La câteva din exemplarele numărului nostru de azi, pe pag. 1, s'a strecurat o greșală de tipar, spunându-se unde e vorba de procesul nostru (capitolul „Intâia furtună”), că „jurații și așa nu înțeleg ungurește”, în loc de românește, cum a declarat procurorul.

Cetitorii nostri vor fi îndreptat această greșală desigur și fără să le fi atras acli luarea aminte.

Mărturisiri prețioase. În numărul seu dela 5 Iunie, „Magyarország” între altele spune cum locuitorii din Bereg-Rakos i s'au plâns că „numai pot să trăiască, pentru că pâmânt nu au, de lucru nu capătă, așa că n'au să aleagă de cât să stea și să moară de foame ori să ia lumea în cap.” De prin acele părți (de meazănoapte) ale țării și pleacă câte 18—20.000 oameni pe an în America, deși stăpânirea li oprește cu gendarmii.

Numitul ziar mai arată că pe când în toată țeara pustiește sărăcia și boalele, în Budapesta se ridică palate cari costă câte 20 milioane (ca palatul nou al Dietei) și 5 milioane, ca palatul vâmlor. „Ne-a cuprins nebunia fuduliei”, — scrie „Magyarország” „Palatele aceste mari — urmează foaia ungurească — și slujbași înalți sunt pentru noi ca legătura dela gât de mătasă lu omul care n'are cămașă pe el. Nu suntem noi organizatori ai culturii în Răsărit, ci niște păcăliți. Pentru ciucerii strălucitori mizerabili cu cari ne fudulim în capitală, în provincie plătim cu mizerie, foamete, emigrare și reșcoală.”

Intocmai se potrivește cu spusese Uncheașului nostru!

*

Censura lucrează! Ultimul număr al foaiei septimănale socialiste nemțești „Volks-wille”, ce apare în Timișoara, a fost confiscat, fiindcă precum spune „P. Lloyd”— „ațta contra națiunii ungare și propagă ideea română”. Contra autorului articolului, un culегător-tipograf, s'a pornit proces de presă.

Va să zică: și procedura obiectivă (confiscare) și subiectivă (proces), intocmai ca sub Metternich ori Bach.

Ceterum censeo rămâne: sistemul cu maghiarisarea duce la — absolutism.

rului român de-acolo, i-a studiat cu temeiul particularitățile graiului și este prin urmare în materia aceasta o autoritate cum dl Weigand, pe baza puținelor lui esperințe, nu poate fi, ori cât de genial și de increzut ar fi.

Din cele patru puncte în cari Weigand, e combătut, punctul din urmă conține vreo câteva floricele din glosarul lui Weigand, hazlii în felul lor, dovedind cât de primitivă e priceperea profesorului german pentru limba pe care o tractează atât de autoritativ. Astfel la Weigand dârlog e vaiă și nu zdreanță, clacă e de mâncare (!) și nu munca ce o săvârșește jobagul, cătaramă e la Weigand cureluță și nu încheetoarea dela curea, obeala e la ilustrul prof, jambieră, gamașă! Și în felul acesta mai departe. — Ei, asta nu e filologie, nu e știință, și dl Hodoș aduce un bun serviciu științei, reducând asemenea superficialități și răcări la adevărata lor valoare.

La sfârșitul articolului său, dl Hodoș relevă chestiunea, de ce anume scriitorii români nu publică lucrări de domeniul acesta, absolvând astfel pe străini din „streber-ism”. Răspunsul îl găsește în împrejurarea că asemenea studii la noi sunt foarte puțin sprijinite, — un rău, spre delăturarea că-

ruia autorul invoacă ajutorul societăților noastre literare și culturale, cari până acum de fapt, prea puțin au făcut pentru filologia română. Și în punctul acesta dl Hodoș are toată dreptatea. Linguiștii nostri mulți puțini și buni răi cum au fost și sunt, — avem în timpul din urmă cu deosebire mulți și isteți folkloriști — n'au găsit nici cetitori nici apreciatori. Sperăm însă că mișcarea noastră culturală va delătura în curând aceasta anomalie și conștiința literară, ce se deșteaptă pe toată linia va naște și interes mai viu pentru chestiuni de limbă.

Însăși colecția de „cântece bănățene” e o alegere pe sprânceană, o dibace cernere a vastului material. De pe frumosul câmp al Banatului, dl Hodoș a ales vreo câteva frumoase floricele și le-a legat astfel într'un admirabil buchet, dovedind gust ales și cunoștințe estetice. Spațiul îngust nu ne permite a publica margaritarele aceste toate, îndrumăm însă pe cetitori la însăși colecția.

Ne vine n minte ca acest loc o chestie sulevată deja de altă dată. Nime nu va contesta, că suntem bogați în colecții de cântece populare. Așa cum sunt constelate, ei conțin un material brut, o întreagă literatură, cum puține popoare europene au. Dacă

Salarisarea preoților.

— Discuția proiectului în Casa Magnaților. — Sedința dela 7 Iunie.

Membrul casei magnaților dl Iosif O a propus în discuțiunea pe paragrafi, mătoreale amendamente:

1., că printre taxele de stolă, ce n'au fie socotite, să fie cuprinsă și stola pen inmormântare.

Punctul acesta al §-lui 11 face deosebire, spune oratorul, între taxele de stolă pentru astfel de ceremonii bisericesti care este a se folosi fiecare credincios, da ține la dogmele bisericii sale. Stolele pentru cele dintâiu nu se cuprin în plan preotului, dar' enumerarea lor nu este completă, deoare-ce sunt indicate numai taxele după botez și cununie, pe când taxele de lei după inmormântare, cari aparțin ac leiași categorii, sunt lăstate afară. Pentru chemarea mai înaltă a preotului, pentru autoritatea lui morală este numai priinici dacă nu este avisat a cere în asemenea casuri taxe pentru acțiunile sale bisericești n'ai ales dela oameni mai sêraci. De aceea propune modificarea.

La cererea ministrului Wlassics majoritatea respinge amendamentul dlui Gall.

Privitor la §. 17, dl Gall propune a părăsi ultimul alineat, care dispune, că a sarea despre întregirea lefei o poate face ministrul de culte de-adreptul preotului respectiv, dacă nu se stabilește înțelegere în guvern și autoritatea supremă bisericestă respectivă privitor la predarea întregirii plăta hotărâtă. Căci obiect de înțelegere poate forma numai stabilirea ratelor, în ce este a se face avisarea întregirii de plă precum și trimiterea cutelor respecti Este deci cu greu de a presupune, că această înțelegere nu s'ar putea întâmpla cauza refuzului autorității bisericesti; însă înțelegerea nu va fi respectată, guvernul are încă destule alte mijloace coercitive, spre a înceta de a avisa pe vii spre a silii autoritatea bisericestă de respecta înțelegerea. Avisarea nemijloc ocolind autoritatea supremă bisericestă eacă ceea-ce este perhorescat mai mult cătră confesiuni, deoare-ce lucrul acesta este menit a submina vaza acelor autorități de aceea oratorul dorește ca aceasta să se prefintimpine.

Atât această dispoziție a legii, cât și sarea afară a înțelegerii, ar putea duce diferite moduri cum să fie tractate sim ratic confesiuni, ceea-ce ar putea da la plângeri amare.

Nici amendamentul acesta al oratorului nu este primit în urma intervenirii ministrului.

din materialul acesta vast s'ar elimina to partile netrebnice căci sunt și de ac multe și din cele mai alese poezii s'ar face o colecție, cum avea un giuvaer literar rară însemnătate. La aceasta lucrare firesc numai un bărbat cu cunoștințe literare și știin se răspătiască o asemenea muncă.

Având o astfel de colecție i-am da dlui Weigand și altor „filaromâni” de lucr Le-am da prilej ca prin traduceri bune și ne facă cunoscut streinilor tesaurul literatului noastre populare, lucru prin care s' dobândi mai mari merite ca prin superbiale excursii filologice.

Poesia poporană sêrbească bunăoară, ca din punct de vedere artistic stă cu mult îndărătul poezii noastre, e bine cunoscută și mult admirată în lumea literară germană Causa simplă e' că Sêrbii au avut mai mulți ceri, mai devotați și mai puțin speculativi Weiganzi ca noi. E bine să știm lucrul acesta

ich.

SERBARILE DIN HATEG.

Hateg, 8 Iunie n.

Ziua a doua de Rusalii, in care s'a tinut aici a doua sedinta a Societatii pentru teatru roman, a fost plina de ceasuri placute.

Dimineata ne-a deșteptat sgomotul pricinuit de miile de Romani, țerani sosiți din toate partile Terii-Hategului. Locul larg de pe malul stang al văii ce curge prin oraș, piața mare și ulițele crau pline de țerani și țerance, îmbrăcați ca de sărbătoare; portul acesta este poate cel mai curat și ne aduce mai ales aminte de străbunii Daci, cari au locuit înainte cu 1800 ani p'aici. Dintre țerani au venit unii și la adunare. Am însemnat numele lui Iosif Armean, din Ohaba de sub peatră și Petru Suci, amândoi oameni cu carte și tipuri distinse romane, că i-am admirat cu toții.

D. Iosif Vulcan deschide ședința și dă îndată cuvântul dlui V. Goldiș care citește procesul verbal al ședinței întâia.

DI Olteanu, raportor al comisiei financiare, după ce împreună cu ceilalți membri a cercetat actele și raportul ce i-s'a pus la dispoziție, arată că intru toate raportul cassarului Bologna (citit însă de dl Givulescu) se potrivește adevărului. Laudă activitatea comitetului și constată cu plăcere că Societatea are o avere care apropie suma de 120,000 fl. așa că d'aci încolo pe fiecare an numai din dobândă capitalul va crește câte cu 10 000 fl.

DI Dr. I. Mihu raportează în numele comisiei de propuneri. Face un amănunțit și ereditos tablou al mersului literar și financiar al Societatii și insistă îndeosebi asupra raportului întocmit de dl V. Goldiș, care in chip așa de măiestru scoate în lumină tot ce comitetul a făcut pentru promovarea intereselor Societatii.

Citește următoarele propuneri:

I.

Raportul comitetului despre activitatea sa în anul trecut, din care rezultă că acest comitet s'a achitat cu deosebit zel de însărcinările primite la ultima adunare generală și că starea societății preste tot dovedește o tendență progresivă, se ia spre plăcută știință.

II.

Adunarea votează absolut pentru anul expirat și exprimă comitetului seu mulțumită protocolară pentru neobositul devotament dezvoltat întru promovarea mărețului scop al societății.

III.

Adunarea invită comitetul, ce se va alege, a continua acțiunile literare și financiare, inițiate cu bun succes în cei 3 ani din urmă, cari acțiuni au dat un avânt îmbucurător dezvoltării societății noastre.

IV.

Totodată pentru a înmulți venitele societății, a trezi interes față de societate în cercuri tot mai largi și peste tot a promova mișcarea socială și culturală a poporului nostru, se invită comitetul a chibzui și lua măsurile de lipsă, pentru-ca la timp și ocașiuni potrivite, să se aranjeze în

diferitele centre românești reprezentațiuni teatrale în favorul societății.

DI Russu Șirianu, membru al comisiei, după ce felicită pe dl Mihu pentru zelul dezvoltat în interesul societății și pentru propunerile aduse în comisie și acum în plen, roagă adunarea să primească *en bloc* și unanim propunerile citite de dl Dr. Mihu.

Se primește cu lungi aplause.

DI Dr. G. Suci, raportează, că cu prilegiul acestei adunări institutul „Hategana” și dl avocat *Bontescu* s'au făcut membri fondatori, ear' membri ordinari s'au înseris 18, alți mulți s'au înseris ca ajutatori, așa, că s'au încasat peste 500 fl.

DI Iosif Vulcan, ține să mulțumească Hateganilor pentru rezultatul la care s'a ajuns.

Se citește apoi următoarele telegrame sosite la birou:

Brașov.

Convins, că adunarea dela Hateg va constitui un pas gigantic pe calea spre idealul măreț al societății, voi regreta totdeauna, că nu mi-a fost dat să pot și eu participa. Urez cel mai splendid succes iubitei noastre societăți și salut cu drag adunarea ei din Hateg.

Vicepresidentul *Onițiu*.

Arad.

Românii aradani felicită adunarea societății de teatru, dorindu-i deplin succes.

Vasile Manușa.

Aderăm la munca voastră pentru realizarea unui mare și falnic ideal al poporului român.

Redacția „*Tribuna Poporului*”.

Șimand.

Intr'un gând suntem cu voi. Atotputernicul cere să ajute scopului măreț de toți dorit. Cu Dumnezeu înainte.

In numele poporului român din Șimand:
Aug. Belez, preot.

Orăștie.

Vă dorim cel mai strălucit succes moral, dar' să fie și material splendid.

In numele casinei române din Orăștie:
Dr. Munteanu.

Budapesta.

Neputând termina agendele pentru cari am sosit aici, nu pot veni la adunare. Rog seusați. Succes bun!

Coriolan Brediceanu.

Hunedoara.

Neputând lua parte, dorim ca strălucirile voastre preamărite să fie de Thaha Română.

George Dănilă, Nicolae Dima, Nicolae Muntean, Mihail Rimbaș.

Săliște.

Doresc succes deplin.

Banciu, farmacist.

Orăștie.

Regret absentarea. Salut din inimă adunarea generală.

Dr. S. Moldovan.

Brașov.

Salutăm cu căldură adunarea generală. Vivat! Crescat! Floreat!

Bogdan, Bunea, Dan, Ciorte, David, Socaciu, Vătășan, Percea, Lupan.

Caransebeș.

Salut cu însuflețire adunarea și doresc succese strălucite.

Protopopol Ghidău.

Brad.

Zărîndanii salută adunarea teatrului român.

Dănilan, Oprîșă.

Reșița.

Reuniunea Română de cântări și muzică salută cu bucurie adunarea și dorește din inimă grabnic realizarea scopului măreț.

Președintele.

Reșița.

Salutăm cu bucurie adunarea, dorim din toată inima realizarea marelui scop întreprins. Trăiască propagatorii și răspânditorii schiliteției de cultură teatrală națională! Trăiască dl președinte!

Iosif Valcean.

Petroșeni.

Regret că nu pot participa personal. Salut însă adunarea dorind-i rezultat norocos în toată privința.

Arman Stancu, paroh.

Abrud.

Românii din Abrud salută cu însuflețire pe patronii Thahiei române și dorind-ule succes, îi invită pe anul viitor în mijlocul lor.

Alexandra Filip, Mihaela Gîrlan, Dr. Laurențiu Pop, Petru Popoviciu, Alex. Ciura, Dr. Alexandru Borda, Petru Macaveiu.

Telegrama aceasta a produs un entuziasm indescriptibil.

S'a și primit cu unanimitate ca adunarea generală viitoare să se țină la Abrud. S'a și hotărât însă, ca adunarea să nu se mai convoace pe sărbătorile Rusaliilor, când preoțimea noastră e împedecată să participe, ei comitetul, în înțelegere cu cei dela Abrud, va hotări ei termenul.

DI I. Vulcan, expirat fiind mandatul, mulțumește în numele comitetului pentru încrederea ce li-s'a arătat și depune mandatul.

Noua alegere se face sub presiunea *ad-hoc* a dlui vicar Nestor.

DI Ghéja propune ear' adunarea primește cu aclamațiune în noul comitet președinte di *I. Vulcan*, ear' membrii: *V. Onițiu, Dr. Mihu, C. Brediceanu, Vasile Goldiș și Valeriu Bologna*.

Nou ales este dl *Dr. I. Mihu*. Cealalți au făcut parte și din comitetul precedent.

DI Nestor mulțumește pentru încrederea ce li-s'a arătat aclamându-l să prezideze D-sa acest act însemnat. Urează noului comitet și îndeosebi dlui Vulcan sănătate, să poată lucra încă mult pentru a-și vedea visul cu ochii (lungi aplause).

DI I. Vulcan, foarte emoționat ține o vorbire care a stors lacrimi multora din cei de față.

Arată entuziasmul cu care a pornit la luptă și greutatea de tot felul ce a întâmpinat până să ajungă ca ținta ce urmărea să fie luată în serios și primită ca realizabilă din partea publicului românesc. Azi este însă fericit, când poate constata rezultatul la care s'a ajuns și se vede încurajat de bărbați a căror adherență este o garanție că peste câțiva ani teatrul roman va fi ridicat. Mulțumește pentru încrederea ce li-s'a arătat și de astădată și promite că și de aci încolo se va jertfi și va desvolta același zel și aceeași căldură pentru promovarea intereselor societății.

Lungi aplause și strigate: „Trăiască” acoper cuvintele dlui Vulcan, care închide apoi ședința, îndemnând pe toți la muncă spornică și zicându-le „la revedere în Abrud”.

Dnii Ghéja și Munteanu mai pronunță apoi câteva cuvinte, cel dintâu cătra președinte, ear' celalalt cătra public, îndemnându-i în calde cuvinte la unire și frăție pentru realizarea tuturor dorințelor culturale naționale și astfel publicul se înprăștie pentru a se revedei seara la balul ce s'a dat în sala hotelului „Mielul-de-aur”.

Concertul Logojă ilio la Reșița.

(Raport special).

Din un raport mai lung asupra concertului aranjat la Reșița de cătra reuniunea română de cântări și muzică din Logoj de sub conducerea dlui Vidu, extragem următoarele:

Piecat am 16 țrăsari, Sâmbătă în 28 Maiu n. la 6 ore a. m.

Și ne-am dus, ne-am dus, până în Ezeriș tot veseli.

Nu voia să fiu lung la vorbă și să însir toate dorințele avute și impresiile dimineața de Maiu ca pîdurie înverzite de un funzia de diferite nuanțe, care te face să dorești și să-ți fie dragă viața, apoi cu concertul găgășelor filonete, al micrelor violeze și al crângurilor jalnicii încât să nu te mai mire că cântările dar' mai ales doinele Românilor, frate cu codrul, sună atât de jalnic adingător.

Ne întreecam a koncerta, paseri cu oamnei încât de ființa deosebită între țigane și instinct ni-ar fi căzut în momentele acelea dacă nu proție, în tot cazul lucrul hazliu.

Florile presărate prin aerba fragedă a liveziilor parcă picurau lacrimi de bucurie și de veselie, că se sîrută cu razele blând strălucitorului soare, cari înfocată de un amar sfînt se repezau cu lăcomie să se îmbrățișeze dulcea și de fericire isvoritoare în ecrolele mîndrelor violeze, stelute, miosotis, etc.

Ase am ajuns peste Salu-mic, Remetea, Fărling la Ezeriș, unde ne-am pus pe odihnă completată cu de cele-ce satisfac senzațiile stomacului, plus butelii de lacrimae Christi.

Reșițenii au fost așa de prevenitori ni-au trimis înaintea noastră pe dl M. A. cu careta și ea despărțindu-mă cu multă durere și cu mult amar de licuială ce înveselește inima omului, m'au pus în fruntea cortegiului și țâșos și țâșos m'au împins pe drum, dar' să-ți aminteai, dacă ești în Reșița (cu să-ți aminteai și mai la iverală, m'au aruncat în bock).

La *barditoare* (onomatopoe de la sunetul apoi unui cataract măiestrit), e casina română, unde ne-a întâmpinat cu cântări de triuraf corul de bărbați reșițeni conduși de dl Valcean, invictator, di Târnăloagă, preot și președinte com. arang. ne-a binevenit călduros, și di președinte al nostru Dr. Petroviciu li-a mulțumit, ear' după aceea ne-ar împărțit pe la casierile private. Aci o serv că prevenitori cu Reșițenii nu găsesc să uabli 7 mări și 7 țari.

Toți coriștii au rămas uimiți și n'au putut de ajuns să mulțumească de buna și mire bravilor cetățeni.

Duminecă a cântat o fracțiune a coru liturgia în biserica română din Reșița-m tanș cu precisiunea-i cunoscută. Publicul cel mai mult a rămas afară, înlăuntru mai încăput.

Efectul a fost colosal. Mulțimea strălor uimită exclamă: „So was habe ich meinen Leben noch nicht gehört”. Nădușa topitoare și acustica slabă a bisericii a făcut ca conștii să se sliească în execuare.

Seara, după 8 oare s'a început concertul în hotelul „Clemens”. Sala e spănsă însă arhitectural ca și în biserică, n'a nici aici cont de acustică. Dacă di din

Vidu nu repara mai cu culisele, mai cu alte lucruri defectele acustice, sigur că efectul concertării ar fi fost foarte rețezat; așa a fost peste așteptare. Nici nu voește publicul să creadă că e societate de diletanți plugari și măiestri cu abia 2-3 inteligenți. Cântările 10 la număr, au fost jumătate populare, jumătate compoziții artistice. In Vidu „Răsunet dela Crișana“ și „Din șezătoare“ s'au produs soliștii dnii și damele: I. Dobrei, un basist puternic și de un timbru melodios, d-șoara Mitariu cu d-na Marcovici într'un duet se întreceau care să cânte mai drăgălaș și mai cuceritoriu. Dovadă aplausele frenetice, de cari le invidiam până la maximul patimei. I. Dragomir încă s'a achitat bine de rolul D-sale. Când a ajuns „Lugojana“ la rând. . . Ce? Nu cunoașteți „Lugojana“, compoziție de Vidu? „Lugojana“ aceasta e cu magnet, cu electricitate. Are baterii în pepturile coconițelor, cari prin ochii lor cocheti își aruncă curente pozitive la picioare și te miști, te miști, după tact și involuntar. Publicul, drept expresiune a plăcerii, a silit corul s'o repeteze, că nu mai înceta cu aplausele, cu toate că s'ermanii coriști abia așteptau să răsufle un pic.

Spre variație s'au cântat doue concerte bisericesti: Bornenschi: „Cântare nouă“ și Musicescu, „al II-lea concert bisericesc“: ambele coruri mixte. Executarea lor a fost artistică în strict înțeles. Ne simțiam apropiindu-ne cu cuget și cu inimă de bunul creator și ni-se pare că mărirea Domnului ni-ar fi strălucit în momentele acele sublime.

Din Verdi s'a cântat „Othello“, corul din actul al II-lea, unde a acompaniat dl Tiberius Bredicean, pianist de prima forță. Audele mele s'ar perde pe lângă mulțumirea exprimată de mulțime de competenți din public.

Ultimul punct din program a fost: I. Vidu „Ștefan și Dunărea“, baladă acompaniată de orchestră. Orchestrul începe cu o melodie lugubră, plângătoare ca și balada care începe cu: „Dunăre, ce plângi tu oare? Plâng o floare de sub soare, ce din sinu mi mi-a răpit, Ștefan-Vodă cel cumplit“. Compoziția este perfectă imitație a scenelor descrise în baladă și motivele toate românești, ceea-ce te face să tresalți de emoțiune. Soliștii, d-șoara Danciu și dl Dr. Florescu au cântat rolurile eroinei și al eroului; d-șoara Danciu cu un accent de dragoste până la jertfă de sine, ear' dl Dr. Florescu cu o vitejie parcă-l vedeai să arunce însuși ca Ștefan-cel-mare în valurile apei și învingător și fericit se întoarce cu fața măntuită dela moarte, în care s'a aruncat din amor desperat.

Piesa aceasta este prima încercare în

literatura noastră musicală de a preda faptele eroice în mod — să-i zic atât de plastic. Hotărât că efectul este întreit. Dar' așa ceva știe numai cel-ce a primit primele impresii musicale dela fluierul cioabanului colo în câmpiile Crișenei. Și acela e neobositul învățator și dirigent Iancu Vidu.

După concert a fost cină comună în hotel. Bucatele servite nu mi-au plăcut; pentru aceasta nu arunc vina pe părintele Terfăloaga, care singur a avut partea leului între arangiatori, ci pe dnii ziși și harnici învățatori Albu și Velcean, cari puteau fără a se jena să intre în comitetul arangiator. Atunci sigur că era și în hotel rând mai bun.

Luni la 10 oare ne-am despărțit între salutările și mulțămirile dlor prșidenți, urmate de cântări de despărțire, aducând și lăsând amintiri plăcute și folositoare.

Partea morală ar fi dară deșteptarea fraților și admirarea mulțimei de străini cari au copleșit pe românii d'acolo, încât dacă

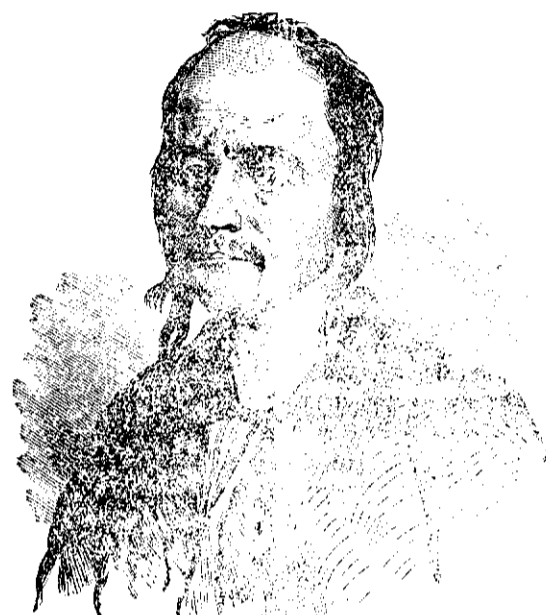
nu și-or stringe rëndurile se va vorbi și nu peste mult — că numai au existat odată. Partea materială brută a fost patru sute și jumătate în valută austriacă.

Uitasem să mai spun că după concert tineretul și amatorii seduși de melodiile ademenitoare ale orchestre s'au logănat visători, în unde cadențate, brațe la brațe, până în zori; ear' noi, bătrânii ne-am retras și ne nisuiam să ne apropiem cu închipuirea de sferale, unde e a lui Bachus stăpanire și domnie.

Constantin Liuba.

Români în primejdie.

Știm, că în luptele pentru stîrpirea popoarelor mai slabe de către cele mai tari, sunt anumite legi de navală după cari cu cât loviturile se dau mai rar, cu atât vor fi mai simțitoare; și dacă cel luat la pîntă nu s'a pregătit a se apăra, rămâne biruit și umilit pe veci.

Cloșca.

Unul din cei trei vestiți căpitani ai răscoalei Românilor din 1784, de sub împărăția lui Iosif al II-lea, a fost Ioan Oarga, poreclit Cloșca, al cărui chip îl dăm aci. Cloșca a fost de naștere din Cărpeneșul Zlatnei și a fost așa zicend adjotantul lui Horia. După ce husarii ungurești și oastea împărătească a înfrânt pe credincioșii celor trei căpitani, Horia și Cloșca s'au ascuns în munții păduroși ai Radacului, cari despart țeara Abrudului de ținutul Bihorului. Acolo au trăit în peșteri, până ce i-au găsit husarii, conduși acolo de niște trădători din oastea lui Horia. În 27 Decemvrie 1784 au fost prinși și duși în temnița din Cetatea Alba-Juliei. Impăratul Iosif al II-lea numai după multă chibzuință le-a subscris osânda de moarte, care s'a întâmplat în 28 Februarie 1785, adică 4 luni după întemnițare. Această moarte de martir o găsim descrisă de către scriitorul Odobescu în chipul următor.

„La Alba-Iulia, dinaintea mai multor mii de iobagi români, pe cari directoriile ungurești îi aduseseră cu de-a sila, câte sease de fiecare sat românesc al Ardealului, ca să le fie de învăț acest îngrozitor exemplu.

„Cloșca mai întâiu fu frânt pe roată, începând sfășierea dela picioare în sus. Răcnetul lui de durere se înabușise atunci numai când un crac de fier al roatei îi străpuse pieptul.

„Horia sta de față, neclintit. Ochii lui vedeau curat muncile groasnice ce aveau îndată să-l ajungă, dar' inima-i bărbătească știe să stăpânească până și fiorii.

„Când rëndul seu veni, toți îl văzură călcând cu pas țepapăn, neșovăit. Întrânsul nu se destăinuie nici o slăbiciune. Roata îi sdrobi oasele, fără ca durerea să-i scoată măcar un gemet din pieptu-i oțelit.

Au zis unii că murind, Horia ar fi strigat: „Eu mor pentru națiune!“

În comuna noastră Boros-Ineu de lângă Crișul-alb, acolo unde odinioară au fost falnica episcopie de Iannopolea, de 18 ani încoaci sunt doue școli române cu caracter confesional gr-ort.

Până în ziua de astăzi caracterul acestor doue foculare de cultură nu păreau amenințate de către șovinismul maghiar, așa mi-se părea cel puțin. Fieroașă aparență! căci până când înainte cu 2 ani organele comitatului ne omora cu dragostea, silind-ne să înființăm noi de noi două școli măcar pentru încăperea alor 320 elevi din 500 obligați, acea iubire, acea dragoste acel dor de înaintare pentru Român a amorțit deodată, precum se vede însă nu pentru totdeauna.

Ne-a dat pace, părinteasca îngrijire de mai înainte ca să ne odihnim în acești 2 ani fără griji să fim în nelucrare, să nu întreprindem chiar nimic pe acest teren pentru binele și fericirea noastră.

Ei dară în timpul acestei triste vacanțe așteptam noi trândavii să ne pice mură în gură, obicnuindu-ne cu lamentări și certari diferite, ear' consătenii nostri de limbă maghiară făcură ce făcură și pe mâne poimane au la mână 6 școli cu 6 învățători, din cari cu îngrijire vor să ne dee și nouă, știți celea, să ne luminăm cu lumină română precum s'ar zice — ale noastre astea 2 școli vechi vechisoare. Se sperază se rămână cum sunt demne de perire, cu a ei susținători, dacă bărbatul luminat, nou alesul protopop părintele Gurban, carele cu devotament și zel neobositor prin alergări nu se va sili să scoată din trândăvie inimile infecte de noroiul desinteresării.

Prin acest bărbat cu manieri fine, cu simpatia de carea se bucură sperăm că vom înfrunta cu bărbăție intențiunile siniste arangiate cu plan contra noastră și a celor 2 școli ce ni-ce mai vedem ca lumina ochilor, stând tot în această amorțea, ne dăm singuri legați în cătușele morții, ne vom vedea surprinși de o ceată de ieșeri împii din sinul filor mamei națiunii.

Eată apoi, că am dobândit frumos decret de stimă și recunoștință dela părinți frați, surori și tadoosebi dela întreaga și măiestroasa gintă română.

Eată, cum acestea foruri de mare judecată vor blăstăma cu lacrimi în ochi și umbra morții noastre pentru-că am lăsat se peară un un mădular de mare folos.

Tăim în acesta comună un popor de 3,500 suflete cu stare bună, cu aspirațiuni și dorinți de înaintare, și bucuos jertfeste buoul nostru Inean chiar sufletul când cere pentru binele său, când fruntași săi îi arata nimerit bătătura și chiar acum

Cântece bănațene.

(Din Colectia dlui Enea Hodos)

Fămē Doamne ce mii face
Fă mă Doamne lemn de tufă
Să mă taie mândra furcă
Să mă ducă 'n șazătoare,
Să mă țină 'n brățișoară
Aproape de țițișoare.

(Sintestî.)

Frunză verde de lămâie,
Din dragoste nu-i moșie,
Numai ciudă și mânie.

(Oravița.)

Badea cu musteață neagră
Se joară, că nu-i sânt dragă;
Măcar minte badea bine,
Că mai moare după mine.

(Oravița.)

La tulpina unui nuc
Cântă dușmanul de cuc.
Io-l zud, rău mă usuc,
Și-mi pierd mintea, stau năuc.
Și mai jos pe-o crengurea
Cântă și o turturea,
Cântă cu inimă rea,

Că soțul nu și-l găsea.
Vină cucul ș'o întreaabă,
— Ce ți-i tic, soro dragă?
— Io mis, cucule, beteagă,
Mis beteagă ș'oi muri,
N'are cin' mă jălui...

(Maciova.)

Vai de cel, care iubeste,
Iubeste și năpusteste,
Cu doru se prăpădeste,
Am iubit ș'am năpustit,
Mai bine să fi murit,
Decât așa necăjit,
Necăjit și despărțit!

(Pătaș.)

Frunză verde spic de grâu,
Văzui pe mândra la râu
Și mi-o conosciu pe brâu,
Că-i cu brâu roșior,
Și polcuțe de fuior
Sufocate pe-un picior.
Când li văd piciorul gol,
Mă prind friguri, de să mor.

(Meedia.)

Duceți-vă, rândunele,
La fereastră mândrei mele,
Și cântați-i dor și jele,
Focul inimiorii mele.

(Meedia.)

Câte flori pe iaz în sus
Toate cu badea le-am pus,
Cu dragul le-am presădit,
Și cu dorul le-am plivit.
La udat le-am sărutat,
La 'nflorit le-am adunat,
Lui bădița 'i le-am dat,
Să le poarte 'n pălărie,
Drag să-mi fie, numai mie!

(Măidan.)

Fă-mă, Doamne, ce mi-i face,
Fă-mă scară peste țară,
Să-mi văd mândra, unde 'nseară.
Fă mă Doamne, ce mi-i face,
Fă-m' un pui de merișor,
Să mă dau de-a rostogol
La mândra pe sinul gol.
Fă-mă, Doamne ce mi-i face,
Fă-mă un pescuț în râu,
Să mă vęd la mândra 'n brâu,
Inima pe inimioară,
Și gura pe gurișoară.

(Caransebeș.)

Jălui-m'aș jălui,
Și n'am cui mă jălui
Nici la lună, nici la stele
Nici la mândruțele mele;
Nici la stele, nici la lună,

Nici la maica mea cea bună;
Nici la lună, nici la nor,
Nici la mândra, de mi-i dor.
(Meedica.)

Auzit-am, nu știu bine.
Că te lași, măndro, de mine.
Lasă-tă cu Dumnezeu
Că mie nu-mi pare rău;
Că nici drumul nu l-oi trece,
Și capăt mândruțe zece,
Că nu-i lumea ca odată
Șapte feciori la o fată;
Ci lumea-i plină de dor,
Zece fete pe-un fecior.
(Prilipăț.)

O Fioică de Eroii!

Copilică bălăioară
Pentru-ce o lucrămioară
Strălucește 'n geana ta?
De pe buza ți infocată
D'ăși putea s'o sorb o dată,
Zi și noaptea te-ăși cânta!

— Voinicele! a mea țară
Mii de rele o 'mpovară:
De aceea cu suspin.

imbie lipsă de tot mare, acum chiar mai târziu nici de cât căci ne bate la partă șese școli de stat bine așezate, dar e zori negri nouă.

Când după datele statistice și însuși raiurile bătrânilor noștri constatăm că naște cu 50 ani aici erau doi streini așa nu-ți nădrăgoși la Ineu și astăzi dau un omînging de 1500 suflete cu șese școli, red că nu va fi Român în lume, se nu do-lângă acest aspect înflorătoriu, acesta schimbare jelaitoare.

Mijloc de scăpare altul nu poate fi decât ă popor, preoți și învățători uniți în cugete i simțiri se contopim cu demnitatea mij-oacele de eșire din ghiarele impilatoriei orți. să sprijinim fără șovăială mânoasele ropoveduri ale bunului nostru șef. protopop. D-zeu se ajute!

F. B.

Dela Sate.

Intimpinare.

B.-Comleș, 24 Maiu 1898.

Onorabilă Redacțiune!

În interesul adevărului rog a publica aceste reflexiuni la raportul despre „Examenele din B.-Comleș”, ceea-ce fac pentru motivul, că necunoscând toți pe dl raportor precum și intențiunile lui, se nu pună cumva temeiul pe cele scrise.

Cine cunoaște învățătorii noștri de aici, a trebuit să se indigneze la citirea celui raport parțial și tendentios, căruia îi lipsește chiar și umbra unui raport fidel, în care pe lângă laudele părților bune să se critice și greșele observate, așa d. e. în școala doamnei Păcățian, carea deși e de 5 ani învățătoare la clasele superioare — fiind pentru clasa I și a II-a alta învățătoare, totuși până azi n'a ajuns se crezee și clasa a IV-a.

Din limba maghiară a examinat d-na învățătoare formând cu fețele diferitele ziceri simple, pronunțate însă în o ungu-rească rea.

Este condamnată și rușinoasă pentru un preot românesc tendența de a da semnalul, că eu nu ași pune pondul recerut pe limba maghiară.

Văzând, că învățătoarea pe multe eleve nu le întreabă, am recerut-o să le examineze de-arândul și pe acelea lăsând liberă voie ca ea să le întrebe; ba la dese-le scuze, că fețele n'a umbrit de una sau două luni la școală — cari scuze sigur nu au urmat în urma răspunsurilor precise și libere în general, eu am admis și aprobat reuzele.

De vrei dar o sărutare
Rupe întâiu a sale feare,
Scapă țeara de străin.

Eu nu voi să am a face
Cu un sclav ce rabdă în pace
Umilințe și nevoi.
De vei merge a te bate
Vei putea ca să-mi fi frate,
Căci sunt fiică de Ero!

Școala-mare 27 Aprilie 1898.

Zacharia Dobrotă.

Succesele unei Romănce

Cu privire la succesul obținut de Dra Constanța Erbicianu la examenele Conservatorului Din Lipsa, găsim în ziarele germane următoarele măgulitoare aprețieri:

„Leipziger Zeitung” (16 Martie 1898): „Programul variat al zilei a 8-a a examenului a atras un public numeros; frumoasa și spațioasa sală a institutului a fost literalmente ocupată. Producțiunea cea mai bună a acestui examen, Concertul în Fa minor, de Chopin, executat la pian de Dra Constanța Erbicianu, din București, a fost rezervat pentru sfârșit. Această elevă talentată, stăpâna unei tehnice minunat des-

Toți cei-ce cunosc pe dl Vuia ca om de școală nu trebuit să se scandalizeze de cele scrise despre examenul sen. Cei-ce cunosc însă raportul dușmănos dintre preotul Bălan și învățătorul Vuia, vor ști să-și explice ușor motivul. Constat, că un domn inteligent, care a luat parte până la sfârșit la examenul dlui Vuia, a declarat, că D-sa numai în gimnasia a văzut să se propună asemenea material cum d. e. s'a propus din stilistică, aritmetică, geometria, consuituția, fizică etc., apoi cum s'au aflat pe masă toate napele desemnate în colori, lucrările stilistice, ocupațiunile din aritmetică, geometrie precum și probele de caligrafie.

Ridicof e, cum raportorul care a fost abia prezent la examinarea a două-trei obiecte de învățământ vine a raporta despre rezultatul întregului examen.

Numai un om străin în ale școlii — pentru două ori trei răspunsuri necorecte vine a califica rezultatul unui examen, deși bine este cunoscut, cum a fost anul acesta frecuența școlară.

În Vuia ca învățătorii conștiu a cores unu-două răspunsuri necorecte, pe când d-na Păcățian a admis ca elevele se mistifice chiar și adevărul spunind, d. e. că Roma are 25 milioane locuitori, cercul Jombolya (Zsembolya) are 6000 case, eară când s'a dat tema din comput: dacă un om căpăta la zi 2 fl. 50 cr. în doi ani cât va căpăta? care lucrare făcându-o pe tablă ni-a dat ca rezultat cifra de 175 fl., și niște cruceri, fără-ca învățătoarea să o coregă, sigur pentru motivul, că examenul se apară întru toate de succes.

Atât pentru onoratul public, declarând, că eu față cu astfel de arme ale corespondentului nu voiu mai sta de vorbă.

Cu tot respectul:

Paul Miulescu, —
protopresbiter, asesor cons.
și inspector școlar.

Nota Redacțiunii. Publicăm cu plăcere așteptată desmintire a dlui protopop pentru a da astfel o lecție preotului Bălan. Noi cunoaștem pe dl învățător Vuia ca unul dintre cei mai capabili dascăli români și ni-a supărat văzând cu ce arme este tratat din partea preotului. Afacerea cu aceasta o declarăm de încheiată.

Învățător prigunit de preotul seu.

Onorată Redacțiune!

Comuna F.-Tout are de învățător pe verdele român V. Teuca, în contra căruia străinii au făcut arătare că ar fi agitator. În urma acesteia înainte cu 2 ani, 4 gendarmi au fost în Tout să lăvețe pe sus-

numitul la omenie vezi Doamne, dar' pășirea poporului l-au pus în frică și a părăsit comuna neisprăvind nimic. Venit au apoi de a cercat cauza inspectorul regeșe, în urma căreia „comisia școlară comitatensă” în scris l-au exprimat învățătorului Teuca mulțumită pentru serviciile lui în școală.

Dar' ceea-ce străinul n'a putut face, făcând preotul seu Bezsán Gábor, care numai lui Teuca îi poate mulțumi că e preot în F.-Tout.

E aproape un an de când o duc foarte greu laolaltă. Cercat-a Bezsán în 11 Aprilie se înduplece pe învățătorul de stat de acolo să-l arete inspectorului căci n'au sărbătorit; dar' și-au primit răsplată, desprețuirea din partea învățătorului ungar.

Alungatu-și-au soția din jaluzie, și au bătut doba prin sat că își vinde toate, plângându-se poporului, că aceste le face învățătorul, cugetând că prin acestă își va câștiga încrederea poporului, dar' reu s'a înscelat căci poporul și mai tare l-au urât.

În 29 Maiu apoi au adus 4 gendarmi, 2 ar fi fost prea puțini — asupra învățătorului că în seara premergătoare ar fi pușcat în chilie după el. Duminica și Luni au decurs cercetarea și pe când învățătorul era la casa comună cu 2 gendarmi, pe atunci cealaltă 2 era la preotul, poate se mai golească un pocai de bere în memoria zilei. În 31 Maiu l-au exortat apoi la judecătoria cercuală, cu toate că asupra lui nu s'au putut adeveri, dar' fiind în ziua aceea tirg la Tinea, s'au putut desfăta toți înimicii bravului Teuca, căci ceea-ce n'au putut ei face l-au succedat unui preot român.

Eată Onor. Red. purtarea preotului Bezsán. Pe când scriu aceste rânduri, scaldându-mi inima de bucurie vîd înaintea locu-intei mele opriindu-se o căruță cu bravii români din Tout: Giga Ioan, Avrămuc George, Hodisan George și episcopul școlar, aducând cu ei pe învățătorul lor mult iubit.

Emoționat până la extrem, nu mi-au putut povesti decât că „Sergentul major” dela gendarmi i-a spus să recunoască fapta, căci nu îi va face nici cel mai mic rău, car' la eas contrar își va aplica puterea. Teuca simplaminte i-a răspuns că toată afacerea îi e străină, car' de mălătrătat l' va mălătrăta dar nu viu. Răspunsul curajos la cam molcomit pe coconășul, dar cu toate aceste noaptea — conform regulamentelor pentru mai bună încredere l'a legat în fere.

Totodată i-au adus aminte viteazul „firer” că încontra lui au mai fost gendarmi în Tout dar aceea au fost nește papălepte că el să fi fost doară, doară.... ar fi fugit mai înte din Tout.

Crisianul.

Examennul școlar din comuna Fenlac.

Fenlac, 21 Maiu a. c.

În ziua de 19 Maiu v. sau ținut examenul cu pruncii școlari din comuna Fenlac, sub conducerea zelosului domn protopresbiter al Timișoarei Dr. Traian Puticiu. Răspunsurile băcților au fost peste așteptare buae, mai ales răspunsurile unei fețițe, din „Istoria literaturii române” — despre biografia marelui Andreiș baron de Șaguna, storceind lacrimi din ochii oaspeților.

Cântările precum cele lumești — nu alt fel și cele bisericesti, au fost frumos preluate — în deosebi rugăciunea D-zească „Tatăl nostru”.

La fine dl protopresbiter prin o vorbire pătrunzătoare despre creșterea și cultura preste tot a poporului și în special a tinerimii noastre — a încheiat examenul.

Onoare și stimă dlui învățător George Puticiu.

Cine e de vină?

Comuna noastră Cigu (com. Sălagiu), care e locuită de locuitorii curați români afară de 2 unguri, doi jidovi și un neamț. Avem biserică frumoasă zidită din anul 1885 numai e cam mică, avem și casă parochială cu trei chilii de locuit, doue padimentate, culina și cămara și e îngrădită roată cu gard de scânduri tare frumos asemenea și biserică, care este spre fala sătenilor. Cu totul altcum stăm cu școala care e spre rușinea sătenilor și a tot tractului acestuia. Trecedând omul prin această comună și scuită la școală ce vede? O zidire toată pornită în toate părțile gata numai spre urnire, coperișul unșit pe podul chilie care în tot momentul e caprins de fior și numai aștept minutul de nenorocire, în care se dee D-zeu un vînt (Doamne ferește) care să o urnească toată pe mine și familia mea să mă omoare. Grădina școlii e pe de toate laturile desgrădită numai șanț mi-a făcut în loc de gard roată, fiindcă pe gard n'au avut spese, acum din 26 Maiu a. c. de când s'a urnit acoperișul chilie pe podul chilie mele de locuit, și nu se interesează nime ca să o reparaze cu toate că pe când ploaia cură cioroiu ploaia în chilia mea de locuit și toate îmi face nimica mobilele și tot ce am în chilie și am făcut cunoscut curatorimii și l'am dus pe curator de a văzut cum stă lucrul; n' folosit nimica, spusul-am Multonoratului domn Vasile Huble, preot local cugetând ea în calitate de director al școlii se va interesa mai mult decât curatorimea de școală; însă în van pentru-că pe urechea

ești cu un sac subsuoară și se preumbla de ici până colo temându-se să nu-l vadă gardistul. De ce îi era frică nu scăpa, căci acela îl văzută, dar' se prefăcu că doarme. Țiganul nici una nici doue, smac peste zaplaz și eată-l dinntea cotețului cu găini, începînd a viri la găini în sac.

Gardistul îi se luase pe urmă.
— Ce faci aici ciorofule?
— Da ce să fac, mîne-te-aș. Iaca mă mut și eu.

— Cum aici îi casa ta?
— D'apoi vezi bine că aici, cum aș putea eu să iau găinele dacă nu ar fi al mele.

— Așaaa!!.... Ei bine lasă că am și te duc eu într'un loc să te muți.
— Turrrr....

— Da unde vrei să mă duși domnule?
— Te prefaci înacă că nu știi coroiul
— Zeu să trăese eu așa de știu ori unde vrei să mă duși.

— Ei lasă că te duc eu la loc bun.
— Să trăesti mîne-te aș, zi-e Țiganul, numai vezi unde ma-l duce sa him cald da tot, ca eu am guturași și ma tem sa rasese!!!.....
Ermil Vasile

voltate, a dovedit că s'a intrapat cu toate țesăturile fine și desăvîrșite ale acestui concert strălucit; tușeu puternic dar' elastic formează o podoabă deosebită a mecanismului ei. Modul cum execută este plin de entuziasm și de expresie reală, așa în căt tinăra Română ne-a oferit o producțiune de mare preț.”

„General Anzeiger für Leipzig:” „Dra Constanța Erbicianu, din București, a dobândit un mare succes într'o producțiune splendidă. Această pianistă e deja de acum o artistă de primul rang, desăvîrșită ca tehnică, o fire plină de viață și inițiată în toate finețele discuțiunii musicale. Competența, chipul plin de viață și de farmec cu care tinăra artistă a știut să interpreteze și să învingă enormele greutăți ale Concertului în Fa minor, de Chopin, ne dovedesc în deajuns, că va repurta succese în orice concert și că va ajunge la cea mai înaltă țintă artistică. În fiecare parte, cu deosebite în deliciosul Larghetto, a dat operei lui Chopin coloritul cel mai artistic.”

„Leipziger Neueste Nachrichten (29 Martie):” „Al 8-lea examen a avut un interes deosebit priu producțiunea Concertului în Fa minor, de Chopin, executat de Dra Constanța Erbicianu, din București. În această producțiune am constatat că concertista pose-

da o tehnică perfecționată cu multă îngrijire, precum și o execuțiune plină de viață. De la talentul Dsale perfecționat ne putem aștepta la un rezultat strălucit”.

„Leipziger Tagblatt” (16 Martie): „Serbarrea musicală a fost încheiată cu concertul în Fa minor, de Chopin, executat la pian de Dra Constanța Erbicianu, din București (România). Tinăra domnișoară s'a produs deja cu succes cu ocazia inaugurării sălei Palatului de comerțiu (anul trecut), când am avut ocașiune s'o ascultăm. Cu producțiunea de acum ne-a dovedit din nou un talent musical remarcabil, precum și progrese extraordinare în tehnica mecanismului, încât a întrecut ori ce așteptare, distingându-se în același timp printr'o execuțiune expresivă, de multe ori elegantă și piină de temperament. Producțiunea Dsale a fost una din cele mai bune ale examenului anului curent”.

SNOAVE.

Țiganul gingaș.

Un țigan își făcuse planul de cu ziua, ca noaptea să se ducă să fure niște găini delo un vecin. Cum se făcu noapte bine,

stângă s'a băgat ce am zis eu și pe dreapta a eșit.

Destul de dureros lucru când curatorimea ba când nici Multonorat domn preot local ca director al școlii nu se interesează de școală.

Deci rog încă odată și pe această cale pe Multonorat domn preot și directorul școlii locale ca să se îngrijească cu repararea școlii fiind că eu voiu fi silit a părăsi locuința aceea care în tot mlaoma mă amenință cu pericolul de moarte...

Las să judece Onorat public cine e de vină? Oare nu preotul care a văzut școala uruită și totuși nu l'a interesat copertașul cel urnit...

Ciga, la 2 Iunie 1898.

Ioan Coaciu, cantor-docent loc.

Un examen.

Mănăștur, 13 Maiu st. v. 1898.

O zi de mare bucurie și mângâiere a fost ziua de 14/26 Maiu a. e. pentru toți locuitorii români ai comunei noastre...

Înainte de toate avem să mulțumim dui învățător substituit Stefan Reja, care deși ce numai de vre-o câteva luni la noi...

La finca examenului M. O. D. inspector Dr. Traian Putici, a ținut o prea frumoasă vorbire în carea îndeamnă pe copii la iubire față de biserică, școală și neam...

O bucurie și mângâiere am simțit toți cei de față văzând sporiul cel frumos.

Vasilie Cristin, Iacob Todorov, P. Orlan, George Siruin, membrii comitet. parohial: Iacon Siruin, George Guttu, membri în nodul parohial.

Ofenbaia, 21 Maiu 1898.

În 17 Maiu v. d. a. la 2 ore s'a ținut examenul cu pruncii dela școala gr.-or. din loc, sub conducerea vrednicului protopresbiter Ioan Danciu.

1 învățător N. Fodorcan, a examinat toate obiectele de învățământ, adică:

1. Din Religione (rugăciuni, Istoria biblică, Catechism, Istorisiri din sf. scriptură și din Istoria bisericăescă). 2. Limba maternă (seriful, cititul la înțeleș și gramatica). 3. Limba maghiară (celire și analizare). 4. Matematica cu toate despărțimintele...

Dele banul D-zeu să aibă peorol român mulți învățători asemenea dui Fodorcan. P. O. D. protopresbiter într'o vorbire foarte simținoasă s'a exprimat pe deplin mulțumit cu răspunsurile milelor școlari...

Reuniunea învățătorilor români dela școlile peorol conf. gr. or. din protopopiatele: Arad, Olășineu, Șiria, Boroșineu, Batenia, Radna, și Dalmagiu.

A p e l.

Spiritul timpului reclază progres. Poporul român voește să se valideze înaintea popoarelor conlocuitoare și în fața lumii...

Învățătorii ortodoxi români din sus amintitele șepre protopopiate aradane, cunoșcându-și greaua misiune, ce o au intru dezvoltarea poporului...

Din contribuții proprii ale membrilor, această reuniune a pus basă la o bibliotecă centrală în Arad, și la alte biblioteci particulare în provincia...

Domnezeu, care știe și vede toate, nu va lăsa nerăsplătită dărnicurile, ce ni se vor face din ori ce parte, căci în rugăciunile noastre ne vom aduce totdeauna aminte de mizeria noastră...

Ori ce fel de demerite rugăm a se trimite la adresa: „Teodor Giontea profesor în Arad“.

Arad, din ședința ordinară a comitetului ținută la 19. Maiu n. 1898.

Prof. Teodor Giontea - Josif Moldovan președinte. secretar.

Bibliografie.

„Treizeci de ani de domnie ai Regelui Carol I. Caventăriși acte. Vol. I. 1866-1880. Volumul I. 1881-1896. Edițiunea Academiei Române. București 1897.“

„Biblioteca Noastră“ de sub direcțiunea dui Enea Hodoș profesor în Caransebeș apare în fie care lună.

Numeralele aparate până acum sunt: Nr. 1. S. Secula, „Realități și Visări“, novelete. Nr. 2. Josif Baian, „Iancu de Hunyad“, cere. istorică.

PARTEA ECONOMICĂ

Povește despre stropirea peronosporiei și gârgărișelor de viie.

Domnul vicecomite al comitatului Sibiu, prin hârtia sa dtdo- 17 Maiu cml. n. a. e., în sensul dispozițiilor statului comitatens despre stropirea peronosporiei...

După cum se știe, cu numele de peronospora se înseamnă boala atât de priacăcioasă, care bântue în măsură din ce în ce mai întinsa viile noastre...

Peronospora e datorită unor bureți mici (mucegaiu), cari începând din Maiu să ivesc în formă de pete alburii mai ales pe dosul frunzelor...

Contra peronosporiei se recomandă ca mijloc foarte bun și efîn stropirea cu un amestec licuid din apă, peatră vînătă (vitriol de aramă) și var ars.

La 100 litre apă se adaugă 1, 1 jum. sau cel mult 2 chilogramme peatră vînătă și tot atâta var ars.

Pentru vînătă curată și deci potrivită se capătă în prăvălia I. B. Missetbacher din Sibiu.

Peatra se pisează mai întâiu, apoi se topește (disolvă) în puțină apă călduță

la 1 chilogram peatră vre-o 3 litre de apă -- într'un vas de lut s'au de lemn. Într'aceea se stînge varul ars în cutare ciubăraș, punând o cîtățime de apă indoit mai mare.

Laptele de var astfel dobândit se străcură prin o sită deasă și se toarnă încet-șor, mestecând bărbătește cu o bucată de lemn -- în piatra topită (nici-decum întors, adică; peatra în var).

Licuidul astfel gătit poate fi păstrat pe mai târziu fără temere de a-și pierde tăria sa, este însă neapărat să se amestece bărbătește de câte-ori e a se turna în tulumă;

Stropirea însuși se îndeplinește cu ajutorul aparatului numit tulumă (pronșca) de peronosporă, care împrăștie licuidul dețcum nu s'ar potê mai mărunt și de o potrivă.

Stropirea să se îndeplinească cât mai apriat și întoemai la timpul convenit, dacă e să îbutească în deplin.

Stropite dintăiu urmează a se face cât mai de timpuriu, prin Maiu, până a nu se fi răspândit peronospora, la tot casul mai înainte de înflorirea vițelor.

Stropirea a doua ar trebui făcută după înflorire, prin Iunie. Cu începerea lui August urmează stropirea a treia și cerend trebuința, prin Septembrie a patra.

Stropirea ar trebui toate frunzele și celelalte părți verzi. Rindurile viei trebuie stropite de amendoué laturile, așa dar' de două-ori.

2. Tulumba să nu se țină aproape de vițele de stropit. Licuidul să acopere frunzele cu picăturile cât mai deopotrivă și dese, de mărimea grăunțelor de păsat, sêménând a rouă măruntă.

3. În viile aflătoare pe coaste piezișe stropirea să se facă mergend din jos în sus, nu și întors.

4. Nu este iertat a stropi pe timp ploios și mai ales pe când ploaie. Dacă ploaia ar fi spălat frunzele deja stropite, se va stropi din nou.

5. Stropite ar trebui viile din întreg hotarul, cum și vițele din toate grădinile comunei...

Asa fiind, primășciile comunale și viierii vor lucra înțelepțeste, aplicând contra peronosporiei negreșit și din vreme stropirea descrisă...

De la comitetul central al „Reuniunii române agricole din comitatul Sibiuului“.

Sibiu, 8/20 Maiu 1898.

D. Comșu, Vic. Torodășianu, președinte. secretar.

Din România.**Dela primărie.**

Consiliul comunal al Capitalei intruindu-
se sub prezidenția dlui George Bursan, prim-
ajutor, acesta a comunicat consiliului nenorocirea de care a fost isbit dl primar, prin
moartea fratelui său, senatorul I. F. Ro-
bescu, și consiliul în unanimitate a însărcinat pe d. Bursan să transmită familiei con-
dolente.

D. I. Procopie Demetrescu reamintează con-
siliului că la 11 Iunie se împlinește 50 de
ani de la marea mișcare de redobândire na-
țională de la 1848.

D-a propune ca această mare aniversare
să fie sărbătorită de orașul București, unde
s-a produs acea mișcare.

Consiliul, în unanimitate, numește o comi-
sionare compusă din d-nii primar C. F.
Bobescu, Ioan Procopie Demetrescu, George
Bursan, Anghel Solacolu, Viuțilă C. A. Ro-
setti, N. Mellisianu, Al. Miclescu, C. Bolin-
tineanu și Dr. Petri-Galatz, spre a avisa
la mijloacele ca să se sărbătorească în mod
dign această aniversare.

După propunerea dlui George Bursan,
consiliul votează o sumă de 5000 lei pen-
tru acoperirea cheltuielilor.

NOUTAŢI

Arad, 10 Iunie n. 1898.

Asociațiunea Aradană — după-
cum am anunțat deja — își va ține
Duminecă ce vine adunarea generală.
Adăm, că în mijlocul inteligenței no-
astre din loc e mare interesul pentru
această adunare care are să fie un
nceput de avânt în viața Asocia-
țiunii. Pentru petrecerea tinerimei
ce se va da în favorul Asociațiunii
s'au făcut întinse dispozițiuni, încât
sunt șanse de o bună reușită. Dorim
să strălucim și invităm pe toți ac-
ții nostri din provincie a se pre-
zenta la adunarea de Duminecă.

Maghiarizarea la culmea turbării. Pri-
mim următoarele:

Inspectorul școlar Steinbach Antal din
Becicherechul-Mare, după o tândălire de 8
ani în fine s'a prezentat și în cercul Alibu-
șarului spre a sbiciui pe învățătorii comu-
nali pentru puținul succes obținut cu ma-
ghiarizarea.

Orbit de șovinism merse așa departe în-
tări parându-i rău, că în clasa I, române-
ască s'a întrebat în românește, în clasa I,
cântăreasă n'a mai voit a auzi cuvânt sâr-
besc.

Se vedea cât colo că sceneria întreagă
se urmărește altceva decât compromiterea
școlii comunale, ca pe ruinele ei să se
zidească falosul cuib de maghiarizare — școli-
le stat susținute de poporul român și sârb.
Cine spriginosc tendințele maghiariza-
re?

Oameni de ai nostri ca Incarnatul ope-
rat până a ajunge la oala cu curechii.

Emilia Roșul, Zaharia Crăciun cu punc-
te sale, Moise Jura, Jiva Murgul, Marcu
Măgoran și mai presus de toți învățătorul
Augustin Mihăț, căruia acum începe a i-se
plăti lingăitul cu care a băgat comuna
la școală în toate nenorocirile.

Tricolorul Român — la nuntă ungu-
rească Sâmbătă la 5 oare d. a. s'a cunu-
țat aici în Arad flica dlui Salace Gyula,
primarul orașului. Domnișoara mireasă a
mărit în căruța de pe urmă în podobită cu
câte albaste jur-timprejuri și trasă de 4
căi împodobiți în tricolorul român: la cap
așezau câte două pantofice mari-late, de
culoare roșie-albastră, ear' capul cailor și
binele înbrăcate în galben. Nu-i vorba,
câte tricolori armonizează mai bine. Acum
s'întrebare: ce-i permis primarului Sa-
lace, nu-i permis și țeranului din Pâr-
șova, pe care căpitanul Sarkot l'a pe-
lucit cu 2 fl. fiind că a cutezat să facă
acest lucru, înainte de dl primar?...

Din câmpia Transilvaniei. Primim următoarele:

Ca mare atențiune și mângâiere sufer-

tească am cetit frumoasa hotărâre a proe-
timei din tractul Morlacei, fața de ajutorul
de stat, ce s'a publicat după „Unirea și în
Nr. 19 a „Tribunei Poporului, de Duminecă.
Doar' în momentul acesta o lacrimă de
durere mi-a picatdin ochi chiar pe și-
rela din urmă, când mi-am adus aminte
că în protopopiatul Ludosului de Murăș, un
preot, căruia mult îi place a se da de om
avut, altcum fără familie, și care nu purta
pe speșele proprii nici un ziuaru românesc,
ci numai de cele ungurești, ce se dau pre
intențiuni, care pe lângă poțiunea canonică
de vreo 60 jugere de pământ tot clasa I
are și proprietate de aproape 60 jugere,
văzându-se până aci trecut cu vederea din
partea Blajului la împărțirea aceluia ajutor
atâta s'a căciuluit la autoritățile politice
ungurești, spre rușinea statului preotesec,
până când a fost propus la ministru și în
anul curent împărțit cu 62 fl. din ajut.
Acum îngâmfat, că a reperut o așa frumoasă
învingere asupra Blajului, care nici odată
până atârână delă el nu l'a aflat demn de
a fi împărțit — nu se genează a se lăuda
publice, că din toți ceilalți preoți tractuali
cari au mai fost împărțășiți, nici unul nu
și-a adus aminte se mulțumească fișpanu-
lui: Turda-Arieș de acest patrocinațiu, ci
numai dînsul, pentru aceea că l'i-s'a promis
că pe viitor va fi împărțășiț din acel ajut
el puțin cu 300 fl. Doamne ce deosebire
între frații de un sânge? Unde duce îm-
comia și pofta de a avea de multe ori, chiar
și pe aceea, cari sunt chemați a ține cum-
pêtul și a propune sus și tare jertfa și ab-
negațiunea de sine.

Aci se chiar pot aplica cuvintele Mântui-
torului: perirea ta din tine. De o cam
dată numele aceluia preot îl retac până va
da nouă dovezi de cruda tradare.

Un abonent.

Duel între deputați. Chestia Lepsényi
a provocat în parlament diferite incidente
între deputați, din cari rezultă încăierări.
Deocamdată au eșit la teren poporulul Ra-
kovszky cu ovreul Kossuthist Pichler. Du-
elul a fost cu pistoale.

Cine-i pe la „Nemzetiszövetség“?
Ca publicul românesc să aște care
din cele două seminiții, alui Árpád
ori alui Israil duc rolul principal la
„Nemzeti Szövetség“, vom spune lu-
ând ca măturie „Arad és Vidéke“
că la „tündérest“-ul din parcul Baross
majoritatea comitetului damelor au
format-o doamnele Maria Neuman-
Fürst, Tilda Barst, Irina Bing, Estera
Blau, Gizela Deutsch, Ilona Fleischer,
Ianca Fried, Blanca Grim, Iuși Hol-
länder, Zelma Kuttu, Margareta Löff-
ler, Ida Spützer, Irina Schatteles, și
așa mai departe.

Ei, de ce nu maghiarizează „Nem-
zeti Szövetség“ numele acestor fami-
lii, ci și bate capul cu maghiariza-
rea boacterilor delă căile ferate?

† **Herczeg Mihály.** Cine dintre noi nu
cunoaște acest „ilustru“ nume? Ținuta bra-
vă a tinerimei din Budapesta în contra lui
Alexics György l'a scos la iveală și din ob-
scur ce era la făcut cunoscut. Nici când
na ajuns un om mai ușor la renume. Her-
czeg Mihály ca profesor universitar nu e
luat în serios, e zăpăcit și ridicol în prele-
gerile sale și a ajuns la postul de „rector
magnific“ numai în urma anilor de serviciu
și a „hazafság“-ului devotat. Într'un an de
zile cât a stat ca rector a comis multe ca-
raghioslicuri cu apelurile și cu activitatea
în sinul „nemzeti szövetség“-ului. Prin a-
ceastă activitate însă s'a atras disgrația cel-
lor puternici și acum pleacă. În locul lui a
fost ales alt rector, dintre profesorii de
medicină. Foile din Budapesta îi scriu ne-
croloage. „Budapesti Napló“ face apel la
noul rector se vină și se vindeco stările
bolnave create prin jupânul Herczeg. Vreo-

câteva îl persiflează și batjocuresc activi-
tatea. Ear noi îi strigăm un pios: Requies-
cas in pace Magnifice!

Intr'altă țară și la noi. În Belgia sau
făcut de curând alegerile dietale. Ministrul
lucrarilor publice De Bruyn a candidat în-
tr'un cerc, în care în mai multe rân-
duri fusese ales. Dar ce se vezi, acum ti
s'au împotrivot alegătorii și n'au mai voit
să-l cunoască. Pricina a fost, că acest mi-
nistru a dat anul trecut ordin, ca de aci
înainte toate vitele cornute din Belgia să
poarte ciocuri la urechie în diferite culori,
ca să fie cunoscut din ce anume ținuturi
sunt vitele. Acest ordin ministerial era so-
cotit din partea țerânimei de batjocură, și
pentru aceea au voit săși răsbuace ne-ale-
gându-l mai mult deputat. Ministrul văzând
cum stau lucrurile au fost atât de cuminte
încât s'a retras ordinul și a ajuns astfel
în parlament. — Hei, hei, ordine minist-
teriale d'al deasta pe la noi ar fi floare
la urechie!

Examene în Blaj. Examenele publice
dela școala gr-cat. de fete din Blaj cu
finea anului școlastic 1897/8. se vor ține
conform următorului program: Joi 16 Iunie
st. n. 4-6 examen din limba franceză,
conversațiune germână și maghiară. Vineri
17 Iunie, 8-10 toate obiectele claselor I.
și II. 10-12 toate obiectele claselor III. și
IV. 3-6 toate obiectele claselor V. și
VI. Sâmbătă 18 Iunie, cl. VII. 8-12 reli-
giunea, limba română, maghiară și geografia.
cl. VIII. 3-6 religiuinea, limba română,
matematica, maghiară, istoria. Duminecă
19 Iunie. 11-12 examen din economia
casnică și grădinarit. 4-6 muzica vocală
și instrumentală. Luni 20 Iunie. 8 oare
dimineța sf. liturgie solemnă. — „Te
Deum“, cetirea clasificărilor și împărțirea
premiilor. Expoziția lucrurilor de mână,
va fi deschisă începând de Vineri în 17
Iunie delă oarele 10-12 și delă 2-4 d. p.
Blaj, 8 Iunie 1898. G. Munteanu, director
de studii.

Bibliografie. În editura tipografiei „Au-
rora“ din Gherla a apărut „Indreptat teore-
tic și practic pentru învățământul intuitiv“
în folosul elevilor preparandiali, a învățăto-
rilor și a altor oameni de școală, — de V.
Gr. Borgovan, profesor de pedagogie în
București. Acest îndreptat corespunde pro-
gramelor școlare din Austro-Ungaria. Pre-
țul 1 fl. 20.

Examen în Beliu. Ca întregire la ra-
portul despre examenul din Beliu amintim,
că cu acel prilej s'au distins școlarul
Teodor Brun și școlărița Catița Stan, cari
au declamat frumoase poezii.

Med. univ.

Dr. Nicolae Comșa, Karlsbad

„Weinhaus“ Sprudel-Grasse.

Un fibiriu turc!

Biserică batjocorită.

Iubite Domnule Redactor!

În comuna noastră fruntașă s'a folosit
totdeauna un steag al tinerilor care se fo-
losea numai la anumite ocațiuni când eșiam
cu litiă, când repausa ceva tînăr sau tînără
etc. — Steagul acesta însă s'a învechit.
Subscrișul preot am aflat de bine a face deci
un alt steag pe speșele mele, pe care în
ziua de stiele Paști l'am și sfințit și dăruiț
pe seama sfintei bis. — Să înțelege de
sine că steagul e din mătășă roșie, galbenă
și vînată, adecă mândrul nostru trei colori.
— După datina strămoșească am eșit acum

la sfintele sărbători a Rusaliilor cu proce-
siunea la țarină și am scos și steagul din
chestiune pe care văzându-l gendarmii
din loc numai decât au făcut arătare la
pretură. Protopretorele cercual apoi Marți
dimineața a eșit în fața locului pre mine
ca pe conducătorul procesiunii m'a citat
la cancelaria comunală și acolo a luat pro-
tocol despre starea lucrului. La fine
m'a provocat ca să-i predau steagul,
răspunsul meu a fost, că luând în con-
siderare, că steagul e sfințit, nu-l pot preda,
ci l'am rugat ca să-mi dea 14 zile termin
ca se cer informațiuni delă autoritățile
bisericești în momentul acesta. După răs-
punsul meu apoi s'a întors cătră antistia
comunală și a dat următorul ordin: Astăzi
la tot cazul să-mi căștiți steagul și dacă
va fi de lipsă duceți și gendarmi și astfel
întrați în biserică și mi aduceți steagul.
După aceste antistia comunală prin sub-
alternii sei numai decât a căștițat steagul,
adecă la porunca protopretorului din Boroș-
ineu, Capdele a furat steagul sfințit și așe-
zat în sft. biserică. Mie apoi mi-a spus că
să va preda cauza judeului cercual și că
voiu fi pedepsit cu 200 fl. și 30 de zile
închisoare.

Ți-leam adus aceste spre trista știre
iubite de Redactor și te rog să bucură
a da publicității în Nrul dublu ca
să cetească poporul aceasta faptă ne-
mai pomenită. Un fibiriu să poruncească
antistiei să scoată cu forța din bis. prapo-
rele, căci așa a fost făcut steagul cu cruce
în vîrf. Măne poimâne ne vor fura banii.
Vă rog însă să atrați atențiunea Veneratu-
lui Consistoriu și protopopului tractual Gur-
ban asupra furtului acestuia. Unde e acum
autonomia?

Până când rabdă biserică?

Cermeiu la 8 Iunie 1898.

Cu cea mai profundă stima.

Mulțumită publică.

Părintele ieromonach și prof. sem. din
Arad, M. O. Domn Vasiliu Mangra a dăruiț
pe seama sf. noastre biserici din loc 20 vol.
cărți bisericesti, toate legătură elegantă în
piele, în preț de 200 fl. Când ti aducem
pentru acest dar frumos mulțumita noastră
rugăm pe Dumnezeu, să-i lungiască firul
vieții, să-i dăruiască destoinicia la luptele
mari la cari s'a angajat.

Chișineu, 24 Maiu v. 1898.

Epitropia parochială.

Poșta Redacției.

R. Pop. Când le va veni rëndul.

Em. M.ș. în R-r. Dl I. R. Ș. a sosit nu-
mai eri, fiind dus de 6 săptămăni.

D. L. în Coroii. Scrie-ne încă odată, pe
scurt și bine, că manuscriptul s'a pierdut.
Dacă stăru și văzând că iai și responsa-
bilitatea naintea legii, bucuroș publicăm.

ULTIME ȘTIRI**Răsboiul.**

*Dacă e să credem știrilor — cari
până aci s'au dovedit a fi tot minci-
noase — apoi alaltaeri s'ar fi dat o
mare bătălie între Americani și Spa-
nioli. Acestia din urmă ar fi suferit în-
frângeri însemnate și azi ori mâne a-
junge treaba la bătălie decisivă în apele
insulei Cuba.*

Editor: Anrel Popovici-Barcianu.
Redactor responsabil: Ioan Russu Șirianu.

2454 tk.
1898.

III.

Árverési hirdetményi kivonat.

A kisjenői kir. jbiróság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Velicü Mihály kisjenői végrehajtatónak Puskás Petru mint kk. gyermekei Puskás Gavrilla és Todor A. és A. gyámja végrehajtást szenvedő elleni 28 frt 36 kr. tökékövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a kisjenői kir. járásbiróság területén levő Csintjei 125 sz. tjkvben A I. 2—10 r. és 831, 1103, 1204, 1779, 1870, 2312, 2626, 2743, 2994, hrsz. a felvett ingatlanok az árverést 994 frt — krban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fenebb megjelölt ingatlanok az árverést 994 frt — krban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fenebb megjelölt ingatlanok az 1898 évi Iulius hó 20-ik napján d. e. 10 órakor Csintyén a község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Arverezni szándékozok tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis 94 frtot készpénzben, vagy az 1881: LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a kelt igazságügyministeri rendelt 8. §-ában, kijelölt övadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881: LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Kisjenön 1898 évi május hó 3 napján.

Kisjenői kir. jbiróság mint telekkönyvi hatóság.

Tabájdí Sándor
kir itelő táblai biró.

Banca generală de asigurare mutuală.

(33) 54—

„TRANSILVANIA“

ÎN SIBIU.

asigurează pe lângă condițiunile cela mai favorabile:

1. în contra pericolului de foc și exploziune; clădiri de orice fel, mărfuri, produse de câmp, mobile etc;

2. pe viața omului în toate combinațiunile, precum: asigurări de capitaluri în cazul morții și pentru terminuri fixate, de zestre și de rente.

Deslușiri să dau, și oferte de asigurări se primesc din comitatele: Arad, Bichiș, Bihor, Ciănad, Caraș-Severin, Timiș și Torontal prin

Agentura principală din Arad.

(Strada Széchenyi Nr. 1, casa dlui avocat Dr. Virgil Bogdan, etagiul al II) precum și prin agenturile cercuale și speciale.

A apărut!!

și se află de vânzare la administr. „Tribuna Poporului“.

„VIERITUL“

de PETRU VANCU, învățător în Măderat.

carte foarte instructivă pentru cultivătorii de vie.

Prețul 60 cr. franco.

Cumpărători dela 10 ex. în sus primesc rabat de 10%

(175) 5—10

Administrația

„TRIBUNA POPORULUI“

Se primesc comande pentru următoarele lucrări:

Circulare și prețuri-curente

NOTE

Opuri și Broșuri

Strada Aulich Nr. 1.

Tipografia „Tribuna Poporului“ A. P. Barcianu Arad

Strada Aulich Nr. 1.

Diferite tipărituri pentru bănci

PLICETI

Invitări, cărți de vizită, anunțuri funebre

Prețuri foarte moderate.

Ori-ce comande se efectuează prompt.